

ЧЛЕНУ-КОРЕСПОНДЕНТУ НАМН УКРАЇНИ

М. І. ЛІСЯНОМУ — 70 років

6 квітня 2016 р виповнилось 70 років від дня народження, керівника експериментально-лабораторного сектора ДУ “Інститут нейрохірургії ім. А. П. Ромоданова НАМН України”, начальника відділу нейроімунології лауреата премії ім. акад. О. О. Богомольця, Заслуженого діяча науки і техніки України, чл.-кор. НАМН України, доктора медичних наук, професора Миколи Івановича Лісяного.

М. І. Лісяний вже з третього курсу Київського медичного інституту почав займатись науковою роботою в студентському гуртку при кафедрі патології. За активну наукову діяльність був відзначений 2 грамотами МОЗ України, як переможець республіканських студентських наукових олімпіад у 1966 та 1967 рр. і, закінчивши з відзнакою інститут у 1968 р., він як кращий студент науковець був рекомендований Вченою радою інституту до аспірантури на кафедрі епідеміології.

У 1971 р. закінчив аспірантуру і захистив кандидатську дисертацію на тему “Вивчення механізму інтерференції при пасивно-активній імунізації проти сказу” працював асистентом кафедри. Від 1974 р. по 1980 р. працював старшим науковим співробітником з імунології ЦНІЛ Київського інституту удосконалення лікарів.

У 1980 р. М. І. Лісяний захистив докторську дисертацію “Формування імунних реакцій в умовах імунодефіциту, викликаного АЛС”, де вперше експериментально розкриті механізми виникнення імунодефіцитного стану внаслідок активації регуляторних супресорних лімфоцитів, які вибірково пригнічують реакції клітинного та гуморального імунітету.

Від 1981 р. М. І. Лісяний працює в ДУ “Інститут нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова НАМН України”. Ним була створена єдина в СРСР лабораторія нейроімунології, він стає ініціатором та засновником нового наукового нейроімунологічного напрямку досліджень в Україні та СРСР, який вивчає взаємодію нервової і імунної систем організму в нормі та при патології головного мозку. В Інституті розкрився не лише науковий, а й організаційний талант М. І. Лісяного. У 1987 р. після аварії на ЧАЕС він очолив тимчасову творчу групу з вивчення дії малих доз опромінення на ЦНС, яка перша в СРСР довела чутливість нервової системи до дії малих доз опромінення та запропонувала термін “післярадіційна енцефало-

патія”, що нашло втілення у трьох колективних монографіях. М. І. Лісяним спільно із співробітниками відділу нейроімунології розроблена наукова теорія про місцеву імунну систему головного мозку (1991 р.), яка знайшла світове визнання; він є автором концепції про нейрогенний імунодефіцит і механізми його розвитку (1998 р.) та одним із співавторів теорії про пострадіаційну енцефалопатію в осіб, що постраждали від аварії на ЧАЕС.

М. І. Лісяний є ініціатором дослідження стовбурових нервових клітин фетального та головного мозку дорослих, вивчення їх біологічних і, особливо, антигенних та імуномодулюючих властивостей при нейротрансплантації в експерименті та клініці, що узагальнено в колективній монографії “Нейрогенная дифференцировка стволових клеток” (2005 р.). Багаторічні дослідження проф. М. І. Лісяного у галузі імунології злоякісних пухлин та імунотерапії набули своє втілення в 2 монографіях. Проф. Лісяному М. І. притаманне широке коло наукових інтересів, він вивчає різні проблеми нейроімунології — від імунології стовбурових нервових клітин та механізмів місцевих імунопатологічних реакцій в головному мозку до ролі вірусів в індукції пухлинного процесу та отримання імунних препаратів проти пухлинних стовбурових клітин.

М. І. Лісяний є автором понад 450 наукових робіт, 10 монографій, зокрема “Гліоми головного мозку” (2007 р.) та “Иммунология и иммунотера-

пия злокачественних опухолей головного мозга” (2011 р.) та 16 винаходів, За монографію “Антитела и регуляция функций организма” йому присуджено премію ім. акад. О. О. Богомольця (1985 р.). Під його керівництвом виконано 20 кандидатських і 3 докторські дисертації.

За активну громадську та плідну творчу діяльність М. І. Лісяного нагороджено Почесними гра-

мотами Верховної ради України, Кабінету міністрів України, Президії НАН України, багатьма грамотами МОЗ України та НАМН України, медаллю “Ветеран праці”, нагрудним знаком “Винахідник СРСР”.

Президія НАМН України щиро вітає шановного Миколу Івановича з ювілеєм, бажає міцного здоров'я та успіхів у його багатогранній діяльності.

ЧЛЕНУ-КОРЕСПОНДЕНТУ НАМН УКРАЇНИ

В. Ф. САЄНКУ — 75 років

11 травня 2016 р. виповнилося 75 років від дня народження видатного вченого-хірурга, лауреата Державних премій СРСР та України в галузі науки і техніки, Заслуженого діяча науки й техніки України, чл.-кор. НАН і НАМН України, доктора медичних наук, професора Валерія Феодосійовича Саєнка.

В. Ф. Саєнко після закінчення у 1964 р. Харківського медичного інституту працює лікарем-хірургом Богодухівської районної лікарні. У 1967 р. за курсом вступає до аспірантури Харківського НДІ загальної та невідкладної хірургії. У 1971 р. захищає кандидатську дисертацію на тему “Селективна ваготомія в хірургічному лікуванні виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки”. Впровадження органозберігаючих втручань з приводу виразкової хвороби дозволило майже в 10 разів знизити летальність, частоту виникнення пострезекційних синдромів, а, отже, інвалідизацію хворих.

Від 1970 р. В. Ф. Саєнко працює старшим науковим співробітником відділу клінічної та експериментальної хірургії Київського НДІ гематології та переливання крові, а з червня 1972 р., тобто з моменту організації Київського НДІ клінічної та експериментальної хірургії, очолює відділення хірургії травного каналу. З цього моменту його діяльність нерозривно пов'язана з Інститутом.

У 1980 р. В. Ф. Саєнко захищає докторську дисертацію на тему: “Хірургічне лікування та профілактика демпінг-синдрому”, у 1984 р. одержує вчене звання професора. Природна обдарованість в поєднанні з надзвичайною працездатністю сприяли тому, що Валерій Феодосійович став видатним вченим, якому притаманний широкий діапазон наукових інтересів. З ім'ям В. Ф. Саєнка пов'язані досягнення вітчизняної медичної науки в галузі хірургії травного каналу. Під його керівництвом розробляються проблеми хірургічного лікування післярезекційних синдромів та виразкової хвороби.

В. Ф. Саєнком фундаментально обґрунтовані, розроблені та широко впроваджені в клінічну

практику методи реконструктивних втручань на органах травної системи, хірургічного лікування гастринпродукуючих пухлин підшлункової залози, що дало змогу істотно поліпшити результати лікування хворих. За цикл досліджень, присвячених хірургічному лікуванню виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки, у 1987 р. В. Ф. Саєнку присуджена Державна премія СРСР в галузі науки й техніки.

Від 1988 р. по 2006 р. В. Ф. Саєнко працював на посаді директора Інституту клінічної та експериментальної хірургії. Під його керівництвом розроблені нові принципи лікування зовнішньої нориці травного каналу, що сприяло поліпшенню результатів лікування хворих. Експериментальні дослідження дисфункції дванадцятипалої кишки стали передумовою для розробки ефективних способів оперативних втручань з приводу її хронічної непрохідності. Впровадження патогенетично обґрунтованих методів лікування сепсису, застосу-